

Вишња Б. ВИШЊЕВАЦ*
Универзитет у Источном Сарајеву
Филозофски факултет

Оригинални научни рад
Примљен: 22. 12. 2025.
Прихваћен: 15. 6. 2026.

УТИЦАЈ РУСКОГ ЈЕЗИКА НА ДАНИЧИЋЕВ ПРЕВОД „ИСТОРИЈЕ СРПСКОГА НАРОДА” А. А. МАЈКОВА

У овом раду анализира се Даничићев превод „Историје српскога народа” А. А. Мајкова, објављен 1858. године. Будући да је реч о преводу с руског језика, анализа обухвата оне облике који су претрпели утицај оригиналног текста, због чега се у први план овог истраживања стављају русизми, посматрани са морфосинтаксичког аспекта. Циљ истраживања је да се утврди у којој мери можемо говорити о утицају руског језика на Даничићев превод. У анализу је укључено питање инструментала у саставу субјекта и објекта, форма инструментала којом се исказује временско значење, одричне конструкције, али и архаична предлошко-падежна конструкција „*к* + *дative*”, чија је употреба потпомогнута руским језиком. Стога овај рад може бити и својеврсни прилог проучавању језика и стила Даничићевих превода.

Кључне речи: Ђ. Даничић, А. А. Мајков, „Историја српскога народа”, превод, руски језик, српски језик, русизми, морфологија, синтакса.

0. Говорећи о језику Даничићевог доба, М. Милидраговић објашњава: „Наш језик тада још није био дорастао нити припремљен за то да својим средствима потпуно омогући изражавање грађе која припада науци, он још није имао одговарајуће изразе. У том погледу наш језик се развијао доста спорије од руског” (Милидраговић 1954: 149). Исти аутор на другом месту истиче да је Даничић, приликом превођења „Историје српскога народа”, у неким примерима свакако био под утицајем оригинала, тј. руског језика, иако, како аутор наводи, Даничићев превод краси природност, лакоћа и једноставност, којима је он „у духу нашег народног језика рјешавао и много сложенија мјеста него што су то ова наведена¹” (Милидраговић 1956: 152).

* visnja.visnjevac@ff.ues.rs.ba; ORCID: 0009-0004-0392-5890

¹ Аутор посебно анализира Даничићев превод апстрактних именица.

Анализирајући Даничићеве преводе, Д. Јовић наводи: „Превод *Историје* показује да је Даничић за оба наведена текста: *Историје* и *Старог зајета* [истакао – Д. Ј.] имао властити модел књижевног језика и у његовом духу је изграђивао моделе стилске, мада је, да би очувао изворност, у библијском тексту усвајао неке стилске елементе који су се наметали карактером садржине, карактером *Библије* и тежњом да се очува што већа веродостојност” (Јовић 1981: 95). Даље аутор истиче: „Компаративно посматрање оригинала и превода Мајковљеве *Историје* показује да је превод понегде експлицитнији од оригинала, понегде и прецизнији. Понегде већа експлицитност произилази из типолошких разлика између руског и српскохрватског текста” (Јовић 1981: 111).

За ово истраживање користили смо Даничићев превод „Историје српског народа” (у даљем тексту „Историја”) А. А. Мајкова, објављен 1858. године у Београду. Анализа обухвата инструментал у саставу субјекта и објекта, форму инструментала с временским значењем, одричне форме, а посебно се осврћемо на архаичну конструкцију „к + датив”, чију је употребу додатно појачао утицај оригиналног, руског текста. Анализи смо приступили како са аспекта врста речи тако и са аспекта њихових синтаксичких функција, због чега су у центру истраживања морфосинтаксички русизми. На извесне русизме који се срећу у Даничићевом преводу „Историје” те на потребу за њиховом анализом указивала је М. Милидраговић (1954: 155). О утицају руског језика на превод псалми, Ђ. Даничић каже: „Ја сам псалме преводио у оно вријеме кад је била највећа врева против Вука и против пријевода светог писма. Говорило се против тога све што могу измислити незнање, страх и пакост. Стога сам се, преведећи псалме, морао много држати руског пријевода. А да није било тога многа би се мјеста могла казати и љепше српски, и ближе оригиналу!” (Врховац 1923: 72). Да је Ђ. Даничић био под одређеним утицајем руског језика и приликом превођења Мајковљеве „Историје”, показују примери које наводимо у даљем тексту овог рада.

1. Анализу ћемо започети субјекатским и објекатским синтагмама у којима је друга компонента у форми инструментала. Реконструишући граматичке русизме у Његошевим делима, Р. Маројевић објашњава да у групу граматичких русизама спадају саставне синтагме с другом компонентом у инструменталу с предлогом *с* у функцији граматичког субјекта и у функцији директног објекта: одавде ти судба, воља с умом / у једноме [уједноме] избијају кључу; Палеолог позива Мурата / да закопа Грке са Србима. / Своју мисли Бранковић [бранковић] с Гертуком. / Мухамеде, то је за Гертуку! (Маројевић 2016: 278); Хајд’ и врагу разлог да нађемо: / пас и мачка, Турчин с Црногорцем –/ не мире се до суђена данка (Маројевић 2020: 573). Овакви русизми посведочени су и у Даничићевом преводу „Историје”, у примеру бр. 1 конструкција са другом компонентом у форми инструментала с предлогом *с* има функцију граматичког субјекта, а у примерима бр. 2 и 3 ова конструкција врши функцију правог објекта.

- (1) [...] это предположеніе подтверждается тѣмъ, что, по словамъ Юрія, Венеціянцы съ Дубровничанами, ходили на его городъ; [...] (Майков, 223).
- (1а) [...] ово се потврђує тимъ што Ђурађъ вели да су Млечићи съ Дубровчанима ишли на нѣговъ градъ, [...] (Даничић, 30).
- (2) По смерти Людовика, Лазаръ завоевалъ снова Мачву съ Бѣлградомъ (Майков, 267).
- (2а) По смрти Лудовика краља угарскогъ Лазаръ опетъ освои Мачву съ Београдомъ (Даничић, 93).
- (3) Только уже в 1245 году Бела IV, разсердившись на Нинослава за его еретичество и за то, что онъ помогалъ Сплитянамъ въ войнѣ ихъ съ Трогирцами, послалъ против него войско съ Котроманомъ, который побѣдил его и сдѣлался правителемъ Босны (Майков, 172).
- (3а) Истомъ године 1245 расрдивши се Бела IV на Нинослава за нѣгову ересь и за то што є помагао Сплешанима кадъ біяху у рату съ Трогиранима, посла на нанъ войску съ Котроманомъ, кои га надвлада и учини се владалаць босанскій (Даничић, 153).

Примере у којима је у субјекатској функцији употребљен номинатив с инструменталом забележио је М. Сучевић у језику Д. Обрадовића наводећи да је у примеру: *Но лудо високоуміе съ лућимъ² своимъ породомъ инатомъ свуда свои носъ увлаче* необична форма множине у предикату (Сучевић 1991: 513). На утицај руског и рускословенског језика у овом, али и у другим примерима у језику Д. Обрадовића указала је Х. Куна (1970: 163).

2. Када је реч о инструменталу, у Даничићевом преводу с руског језика забележене су форме *калуђерицом*, у примерима бр. 4а, 5а, и форма *калуђером*, у примеру бр. 6а, у значењу које се може трансформисати у временску реченицу: *док је била калуђерица / док је био калуђер*. У оригиналном тексту, у примеру бр. 4 употребљена је форма инструментала, у примеру бр. 5 конструкција *будучи кем*³, *док је у примеру бр. 6 временско значење исказано предлошко-падежном конструкцијом въ монашествѣ*.

- (4) Елена скиталась по Далмаціи и Италіи и умерла монахиною въ 1474 году, 7 ноября (Майков, 287).
- (4а) По томъ се Елена потуцаше по Далмаціи и Италіи и умре калуђерицомъ године 1474, 7 Новембра (Даничић, 121).
- (5) Будучи уже монахиною, Милица дала, вмѣстѣ съ обоими сыновьями, грамоту Хиландарскому пиргу св. Василия (тому самому, который построилъ Милутинъ съ церковью Вознесенія Господня) (Майков, 280).
- (5а) Милица є калуђерицомъ писала са оба сина писмо хиландарскомъ пиргу св. Василия (истоме, кои є сазидео Милутинъ съ црквомъ вознесенія Христова) (Даничић, 111).

² О употреби сугласника *h* уместо *ћ* у Доситејевом језику види Сучевић 1991: 482.

³ Ј. Кашић наводи (1968: 123) да су у језику М. Видаковића посведочени примери у којима се временска напредност са појединим периодима човековог живота може изразити обликом инструментала и глаголом *бити*, али да су такви примери ретки: *Кадъ е была дѣвицомъ*.

- (6) Григорій умеръ въ монашествѣ; его сынъ, Вукъ Змѣвичъ, прославилъ себя богатырскими подвигами и былъ въ послѣдствіи деспотомъ надъ Австрійскими Сербами (Майков, 286).
- (ба) Гргуръ умре *калуђеромъ*; синъ му се Змай Вукъ прогласи юначкимъ делима и доцніе бы деспотъ Србима у Аустрији (Даничић, 120).

Т. Маретић (1963: 594) за темпорални инструментал наводи лексеме са временским значењем, попут *зором, јутром, вечером, ноћу*. М. Стевановић за исти падешки облик, у примерима попут: *Недељом је увек била дупком пуна* каже да се овим инструменталом „одређује време у коме се дешава оно што се казује глаголом као у првим примерима”, а да се у примерима, попут: *Недељама је авлија причала о томе* темпоралним инструменталом исказује „да нешто бива, да траје дуго; њим се, тј. у таквим случајевима више одређује како, колико дуго [истакао – М. С.] се нешто дешава него када се то дешава, и ту се, дакле, више казује начин него време. А и у једном и у другом случају, као и када се инструменталом означава простор, инструментал је одредба, а не допуна” (Стевановић 1969: 433). М. Ивић објашњава (1954: 126–127) да у српском језику постоје два типа временског инструментала, првим се обележава временска мера трајања глаголске радње, при чему је овај тип инструментала изгубљен, те га у савременом српском језику нема (*Malim vremenom kralj sazida grad*). Други тип временског инструментала (*Ranim zorom prije neg padne rosa; Još se sklaše vrh zeleni rosa jutrom koja pane*) „носи такође у себи значење времена које тече напореда с вршењем глаголске радње, времена у току којег се врши глаголска радња, али је ту претстава о временској мери врло неодређена – не зна се да ли вршење глаголске радње захвата дати временски период у потпуности или само делимично”. Аутор даље наводи (Ивић 1954: 128) да је главна карактеристика другог типа инструментала „претстава о динамички [истакла – М. И.] схваћеном временском појму, о времену које тече [истакла – М. И.] напореда са трајањем глаголске радње”. Исти аутор (Ивић 1954: 133) закључује да је темпорални инструментал у српском језику углавном изгубио динамички карактер свог временског значења, те да је почео да се гаси као посебна падежна категорија. У оквиру анализе темпоралног инструментала М. Ивић наводи примере у којима је у форми инструментала лексема с временским значењем.

У својој анализи о темпоралном инструменталу, Л. С. Малаховска објашњава: „Однако необходимо отметить, что отношения времени в творительном падеже в славянских языках могут выражаться также именами существительными, не имеющими лексического значения времени” (Малаховская 1958: 233). Исти аутор наводи (Малаховская 1958: 233) пример из савременог руског језика: *Лиза встретила их, услышав высокий голос сына, и, почти скатилась по лесенке, как – от избытка счастья – скатывалась по перильцам когда-то девочкой* [истакла – В. В.], *она обняла Витю*. За архаичан пример компаративног инструментала: *ако се убог роди просјаком мисли скончати се* у Доситејевом језику Х. Куна наводи да „*ostaje otvoreno pitanje*

je li to iz njegovoga govora, gdje je i danas živa takva upotreba, ili je uneseno pod uticajem ruskog jezika” (Куна 1970: 188). Д. Крсник у свом раду о инструменталу, говорећи о вези између „дескриптивног” и „бити-инструментала”, наводи примере *Још дјечаком био је кадар да оћути нешто особито гледајући испред дворца* и *Бивши још дјечаком сретао ју је често* те истиче да између ова два примера за инструментал нема разлике у значењу (Крсник 2021: 135–136). Мишљења смо да је на Даничићеву употребу инструментала *калуђерицом/калуђером*, у оквиру ког бисмо у први план истакли временску компоненту, могао утицати руски језик.

3. У корпусу је посведочен и пример за негацију својствену руском језику. У примерима бр. 7, 8 у оригиналном тексту није употребљена одрична глаголска форма, док је у примеру бр. 9 и у руском тексту употребљена одрична форма глаголског прилога *не имеа*.

(7) Такъ Сандаљъ, за неимѣніемъ прямыхъ наслѣдниковъ въ своей семьѣ, [...] (Майков, 253).

(7a) Тако Сандаљ *не имајући* „правога натрашка” или потомака у правој линији у својој породици, [...] (Даничић, 73).

(8) *Нуждаясь въ деньгахъ*, он продалъ Венеціанамъ замокъ Островицу въ 1409 г., [...] (Майков, 190).

(8a) *Не имајући* новаца прода Млечићима градић Острвицу 1409 године, [...] (Даничић, 179).

(9) Урошъ испыталъ на себѣ крайность нововведеній Душановыхъ и, *не имѣя* силы сдержать ихъ въ должныхъ границахъ, палъ подъ ихъ бременемъ, [...] (Майков, 299).

(9a) Урошъ на себи осети крайность новогa реда Душанова, и *не имајући* снаге држати га у границама, паде подъ његовомъ тежиномъ, [...] (Даничић, 137).

С друге стране, у Даничићевом преводу посведочен је и пример за негацију својствену српском језику:

(10) Хлумскіе и Травунскіе владѣтельные бояре, *не имѣвшие* повода ко вступленіямъ, избѣгать ихъ; [...] (Майков, 122)

(10a) Хумски и травунски власти *немајући* прилике клонише се приступа, [...] (Даничић, 292).

Говорећи о негираном кондиционалу у језику Д. Обрадовића, у оквиру којег речца *не* у неким примерима стоји испред партиципа, а не испред помоћног глагола, М. Сучевић објашњава: „Налази се иначе доста примера, да речца *не* [истакао – М. С.] стоји и испред других сложених и несложених времена, што је без сумње утецај руског језика” (Сучевић 1991: 516). И Х. Куна наводи (1970: 168) да се утицај руског језика у делима Д. Обрадовића огледа у употреби речце *не* уз партицип уместо уз помоћни глагол. Утицај руског језика на одричне форме посведочен је и у језику З. Орфелина (Вишњевац 2025a: 248), а форме, попут *гдѣ бы мы не находили*, односно конструкција негираног потенцијала, у којој је речца *не* испред радног глаголског придева, забележене су и у језику Ј. Рајића (Младеновић 1964: 138).

4. У анализу је укључена архаична предлошко-падежна конструкција „*к* + датив”, чију је употребу потпомогао руски језик. Када је реч о употреби ове конструкције у српском језику, Ј. Стојановић наводи: „Конструкција *к*+Д имала је веома фреквентну употребу у историји српског језика уз глаголе који означавају кретање у правцу појма израженог овом падежном формом. Ова конструкција у дијакронији, почев од прасловенског, а касније и чешће, ступа у конкурентне односе са другим падежним средствима (прије свега предлошко-падежним), али и Дб/пр [датив без предлога – В. В]” (Стојановић 2020: 59). Аутор даље објашњава (Стојановић 2020: 59) да се фреквенција ове конструкције у савременом српском језику знатно смањила под утицајем других напоредних конструкција, те да она смањује фреквенцију своје употребе још од XIX века, поготово у прогресивнијим штокавским говорима будући да је потискују друге предлошко-падежне конструкције, а у контактном значењу замењује је датив без предлога.

Говорећи о употреби датива с предлогом *к*, као веома продуктивној конструкцији у језику Ј. Хаџића, Јб. Суботић изводи следећи закључак: „С обзиром на то да народни говори не познају овој [овај – В. В] предлог а и да се он код Хаџића јавља једино у лику без /а/ (непостојаног, односно покретног), може се извести закључак да је конструкција /к/ + *датив* код Хаџића искључиво књишког порекла те отуда и раскорак између његове 'теорије и праксе'” (Суботић 1989: 182).

Даничићев превод „Историје” карактерише фреквентна употреба конструкције „*к* + датив” с непрелазним и прелазним глаголима кретања (*ићи, отићи, утећи, долазити/доћи, побећи, притећи, кренути, водити, превести, прелазити/прећи, превести, пуштати, упутити...*), с глаголима говорења (*обратити се/обраћати се*), као и с глаголима које карактерише значење усмерености (*додати, трудити се, тежити, привлачити...*). Овде ћемо указати на конкурентне форме конструкције „*к* + датив” и датива без предлога, у примерима бр.11–13а у конструкцији с глаголом говорења *обратити се/обраћати се*:

- (11) Сдесь подѣ «безаконіями» должно разумѣть *обращение* Стефана *къ папѣ* и притворную склонность къ принятію Римско-католической вѣры (Майков, 219).
- (11а) Овде ће безаконја рећи што се Стефанѣ беше *обратіо къ папи* и што му се притварао да є радѣ примити римокатоличку веру (Даничић, 24).
- (12) Также и то, что Балшичи *обращались къ папѣ*, [...] (Майков, 268).
- (12а) Ништа не доказує ни то што су се Балшићи *обраћали папи*: [...] (Даничић, 94)
- (13) При грозѣ со стороны Запада они всегда *обращались къ папѣ* [...] (Майков, 268).
- (13а) Кадѣ бы се годѣ какво зло подигло на нѣихъ са запада, они се свагда *обраћаху папи* [...] (Даничић, 94).

За употребу датива уз глаголе говорења Ј. Стојановић наводи: „Судећи према нашем корпусу, у српском језику већ од најстаријих писаних споменика у функцији допуне глаголима говорења углавном се користи Дб/пр. [датив без предлога – В. В]” (Стојановић 2003: 186). Анализирајући *Старе српске повеље и писма*, које карактерише народни језик, исти аутор (Стојановић 2003: 186) даље објашњава да се у њима скоро доследно употребљава датив без предлога, а да је у *Старим српским записима и натписима*, који су под утицајем српкословенског језика, чешћа употреба конструкције „к + датив”. Даље аутор истиче да се у српском језику од најстаријих писаних споменика уз глаголе говорења углавном употребљава датив без предлога као падеж са функцијом даљег објекта (Стојановић 2003: 187). Стога можемо рећи да је у оваквим примерима, уз глаголе говорења, Даничић био под утицајем руског језика.

Конкурентне форме конструкције „к + датив” и датива без предлога у Даничићевом преводу с руског језика посведочене су и у примерима с глаголима *додати, прибрати, прећи, припадати, отићи*.

Примере у којима је у конструкцији с предлогом *к* употребљена именица у значењу намене можемо окарактерисати као својеврсне русизме⁴ (види и Вишњевац 2025б: 45–46). Такви су следећи примери:

- (14) Позднѣйшія открытія привели его къ другимъ выводамъ, такъ что недавно, в *предисловіи къ изданному* имъ въ Памятникахъ *Житію Немани*, [...] (Майков, 217).
- (14а) А и Шафарикъ є оно рекао пре петнаестъ година, садъ пакъ, пошто се дознаше други споменици, у *предговору своме къ животу Неманьину*, [...] (Даничић, 21).
- (15) [...] говоритъ Душанъ въ *послѣсловіи къ своему Законику* [...] (Майков, 235).
- (15а) [...] вели Душанъ у *поговору къ своме законику* – [...] (Даничић, 47).

Р. Маројевић наводи пример за граматички русизам у Његошовом језику у стиху, у којем је предлог *к* употребљен са дативом у атрибутивној функцији: у великим народима / генију се гнѣздо [гњ"јѣздо] вије; / овде му је поготову / *материјал к славном дјелу* [истакла В. В.] / и тријумфа дични вѣнац [в"јѣнац], / да му краси главу смјелу (Маројевић 2005: 305).

Ј. Стојановић објашњава (2002: 341) да се конструкција „к + датив” користи за исказивање различитих објекатских односа, те да је допуна глаголу или још чешће некој другој врсти речи или изразу којима се исказује став, расположење, стање. У Даничићевом преводу с руског језика честа је употреба конструкције „к + датив” уз апстрактну именицу *љубав*.

- (16) Милутинъ спѣшилъ увѣритъ папу въ *своей преданности къ Римокатолицизму* и подтвердитъ записъ своего дѣда, [...] (Майков, 230).
- (16а) Милутинъ одмахъ стаде уверавати папу о *любави својој къ римскоме католицизму* и потврди записъ деда своѣга, [...] (Даничић, 40)

⁴ У језику Е. Јанковића посведочен је пример за датив намене са именицом *средство*, у конструкцији с предлогом *к* и у форми датива без предлога: *средство к срећи, средство нашои срећи* (Херити 1983: 285).

Овакви примери у којима је употребљен датив с предлогом *к* исказујући значење које би се у савременом српском језику везало за предлог *према* посведочени су у језику Ј. Хаџића (Суботић 1989: 182), М. Видаковића (Кашић 1968: 119–120), Е. Јанковића (Херити 1983: 284), Ј. Стејића (Нуорлуото 2017: 109)⁵.

Резимирајући употребу конструкције „*к* + датив” и њених конкурентних средстава у дијакронији и савременом српском језику, Ј. Стојановић закључује: „Дакле, конструкција *к*+Д у савременом српском језику је, као прво, у одређеним позицијама замијењена, или, као друго, употребљава се напореда са другим падежним конструкцијама, које су у тим позицијама доминантније у употреби, чиме су сфера и учесталост у употреби *к*+Д знатно сужени” (Стојановић 2002: 348).

Овакви примери посведочени су у Његошевим делима (Стојановић 2020: 63–64), а за савремени српски језик карактеристична је конструкција *према* + датив (Стојановић 2002: 342). Т. Маретић (1963: 582) бележи примере у којима је датив допуна глаголима и именицама, попут примера управо из Даничићевог превода⁶ „Историје”: *ако имате љубав к мени, из љубави к нашем народном језику*. М. Стевановић објашњава: „Међутим за означавање управљености, односно намењености чега апстрактног, за означавање стања, расположења и осећања, рецимо, које се има према појму с именом у дативу предлог *к(а)* се у савременом српскохрватском језику не употребљава, иако такву употребу срећемо код наших старијих писаца у примерима типа: *Показаше љубав и пријатељство право истинито ка господству* [истакао – М. С.] *ми [...]*” (Стевановић 1969: 361).

5. Анализа морфосинтаксичких русизама у Даничићевом преводу „Историје српскога народа” А. А. Мајкова указала је на то под коликим је утицајем оригиналног, односно руског текста био преводилац. Да би се прецизирало у којим примерима можемо говорити о русизмима, анализи се приступило и са аспекта врста речи и са аспекта њихових синтаксичких функција како би се што јасније издвојио појам *русизам*. Истраживање је истакло неке примере које можемо сврстати у групу морфосинтаксичких русизама, а даљим истраживањима проширићемо ову тему.

Извори

Даничић 1858: Ђ. Даничић, *Исторія србскога народа*, У Београду: у Државној Штампарији.

Мајков 1857: А. А. Мајков, *Исторія сербскаго языка по памятникамъ, писаннымъ кирилицею, въ связи съ исторією народа*, Москва: В Университетской Типографіи.

⁵ За разлику од наведених аутора, у језику Б. Атанацковића предлог *према* (*прама*) у конструкцији с дативом „долази да значи апстрактну управљеност, тј. намену појму с именом у дативу; за означавање расположења или става који се има према појму с именом у дативу не долази конструкција *к(а)* + Д” (Јерковић 1976: 105).

⁶ Т. Маретић је користио друго издање „Историје”, објављено 1876. године.

ЛИТЕРАТУРА

- Вишњевац 2025а:** В. Вишњевац, Глаголске форме у предговору „Славено-српског магазина” Захарија Орфелина, *Српски језик*, XXX, 237–255.
- Вишњевац 2025б:** В. Вишњевац, Синтаксички русизми у предговору „Славеносрпског магазина” Захарија Орфелина, *Тематски зборник међународног значаја Историја, култура, идентитет*. Свеска 2, ур. И. Ђурић, А. Костић Тмушић, Д. Станојевић, С. Зечевић: Косовска Митровица: Универзитет у Приштини, 43–60.
- Врховац 1923:** Р. Врховац, *Карактер и рад Ђуре Даничића*, Нови Сад: Матица српска.
- Ивић 1954:** М. Ивић, *Значења српскохрватског инструментала и њихов развој (Синтаксичко-семантичка студија)*, Београд: Српска академија наука, Институт за српски језик; Научна књига.
- Јерковић 1976:** Ј. Јерковић, *Језик Богобоја Атанацковића*, Нови Сад: Матица српска.
- Јовић 1981:** Д. Јовић, Даничићев преводи – образац класичног књижевног језика и стила, *Зборник о Ђури Даничићу*, ур. Ј. Торбарина, А. Исаковић, Београд: САНУ, Загреб: ЈАЗУ, 83–129.
- Кашић 1968:** Ј. Кашић, *Језик Милована Видаковића*, Нови Сад: Филозофски факултет.
- Крсник 2021:** D. Krsnik, *Složeni i sekundarni predikati u hrvatskome jeziku na primjeru konstrukcija s predikatnim instrumentalom te s riječju kao*, Zagreb, (докторска дисертација).
- Куна 1970:** Н. Kuna, *Jezičke karakteristike književnih djela Dositeja Obradovića*, Sarajevo: Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine.
- Малаховская 1958:** Л. С. Малаховская, Творительный времени, *Творительный падеж в славянских языках*. Под редакцией С. Б. Бернштейна. Москва: Издательство Академии наук СССР, 222–245.
- Маретић 1963:** Т. Maretić, *Gramatika hrvatskoga ili srpskoga književnog jezika*. Treće, nepromijenjeno izdanje, Zagreb: Matica hrvatska.
- Маројевић 2005:** Р. Маројевић, Петар II Петровић-Његош, *Горски вијенац*. Критичко издање. Текстологија, Редакција и коментар Радмило Маројевић, Подгорица: ЦИД.
- Маројевић 2016:** Р. Маројевић, Петар II Петровић-Његош, *Луча микрокозма*. Критичко издање. Текстологија, Редакција и коментар Радмило Маројевић, Подгорица: ЦИД; Цетиње: Народни музеј Црне Горе.
- Маројевић 2020:** Р. Маројевић, Петар II Петровић-Његош, *Шћепан мали*. Критичко издање. Текстологија, Редакција и коментар Радмило Маројевић, Подгорица: ЦИД; Цетиње: Narodni muzej Crne Gore.
- Милидраговић 1954:** М. Милидраговић, О начину Даничићева превођења Мајковљеве Историје српског народа, *Питања књижевности и језика*, књ. I, 139–155.
- Милидраговић 1956:** М. Милидраговић, Даничићев преводи са руског, *Питања књижевности и језика*, књ. III, св. 1–2, 141–168.

- Младеновић 1964:** А. Младеновић, *О народном језику Јована Рајића*, Нови Сад: Матица српска.
- Нуорлуото 2017:** Ј. Нуорлуото, *Језик Јована Стејића. Допринос историји стандардног језика код Срба*, Нови Сад: Матица српска; Београд: Завод за уџбенике, Вукова задужбина.
- Стевановић 1969:** М. Стевановић, *Савремени српскохрватски језик. Граматички системи и књижевнојезичка норма. II. Синтакса*, Београд: Народна књига.
- Стојановић 2002:** Ј. Стојановић, Употреба конструкције к+Д и њена конкурентна средства у дијакронији и савременом српском језику, *Живот и дјело академика Михаила Стевановића*, ур. Б. Остојић, Подгорица: Црногорска академија наука и умјетности, 331–348.
- Стојановић 2003:** Ј. Стојановић, Датив без предлога и к+Датив као конкурентна средства уз глаголе кретања и говорења у историји српског језика, *Научни састанак слависта у Вукове дане*, 31/1, 179–189.
- Стојановић 2020:** Ј. Стојановић, Употреба конструкције к+датов у Његошевом дјелу, *Његошев зборник Матице српске*, 4, ур. М. Вуксановић, Ј. Грковић Мејџор, М. Пижурица, Нови Сад, 57–68.
- Суботић 1989:** Љ. Суботић, *Језик Јована Хаџића*, Нови Сад: Матица српска.
- Сучевић 1991:** М. Сучевић, Језик у делима Доситеја Обрадовића, *Научни радови, говори и други састави професора српске Велике гимназије карловачке штампани у извештајима од 1853 до 1921 године*, II. ур. В. Пешикан, Сремски Карловци: Карловачка гимназија, 473–528.
- Херити 1983:** П. Херити, *Књижевни језик Емануила Јанковића*, Нови Сад: Матица српска.

Вишња Вишњевац

ВЛИЯНИЕ РУССКОГО ЯЗЫКА НА ПЕРЕВОД ДАНИЧИЧА «ИСТОРИИ СЕРБСКОГО НАРОДА» А. А. МАЙКОВА

Резюме

В настоящей статье рассматривается перевод Даничица «Истории сербского народа» А. А. Майкова. В анализ включены формы, претерпевшие влияние подлинника, т. е. русского языка. Таким образом в центре исследования находятся морфосинтаксические русизмы, в группу которых входят творительный падеж в составе подлежащего и дополнения, временное значение, выраженное формой творительного падежа существительных, отрицательные формы. Исследование дополняется архаической предложно-падежной конструкцией *к* + дательный падеж, на употребление которой дополнительно влиял русский язык. Цель данного исследования – утвердить в какой мере можно говорить о влиянии русского языка на перевод Даничица.

Ключевые слова: Д. Даничич, А. А. Майков, перевод, русский язык, сербский язык, русизмы, морфология, синтаксис.